

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ
ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ**

«ԱՇՏԱՐԱԿԻ Ն. ՍԻՍԱԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԹԻՎ 5 ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

**ՀԵՐԹԱԿԱ Ն ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ**

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Առարկա՝	Ինֆորմատիկա
Մասնակից՝	Արմեն Անդրեասյան
Թեմա՝	Ժամանակակից տեխնոլոգիայի կիրառման դրական և բացասական կողմերը ուսումնական գործընթացում
Ղեկավար՝	Վարդանուշ Հովհաննիսյան

ԱՇՏԱՐԱԿ 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	3
ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ	4
ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ԴՐԱԿԱՆ ԿՈՂՄԵՐԸ	5
ԹՎԱՅԻՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ ԿՈՂՄԵՐԸ	10
ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԸ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ	13
ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՈՎՈՐՈՂԻ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԵՎ ՀՈԳԵԿԱՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅԱՆ ՎՐԱ	14
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ	18
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ	19

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Թվային տեխնոլոգիաների արագ զարգացումը, տարածումը տարբեր ոլորտներում, կենցաղում, աշխատանքի և հանգստի ոլորտներում չէր կարող չփոխել ուսուցչի և սովորողների վերաբերմունքը թվային սարքերի, տեխնոլոգիաների կիրառման վերաբերյալ:

Տեխնոլոգիաները հայտնվել են սովորողների կյանքում վաղ տարիքից և ուղեկցում են նրանց տարբեր ոլորտներում: Բայց կրթության մեջ տեխնոլոգիան միայն թվային սարքերի օգտագործումը չէ, այլ այն, ինչը հեշտացնում է սովորողի և ուսուցչի փոխգործակցությունը, ինչը բարձրացնում է ուսումնական գործընթացի արդյունավետությունը, որակը: Երիտասարդ սերնդի մոտ սովորելու և աշխատելու ցանկությունը հասել է ամենացածր մակարդակին, և ուսուցիչները մրցում են հեռախոսների, պլանշետների և նոութբուքերի անհամար զվարճանքի տարբերակների հետ: Տեխնոլոգիան կարող է դիտվել որպես կրթության բազմաթիվ խնդիրների մեղավորը կամ այն կարող է օգտագործվել փոխգործակցության և արդյունավետությունը բարելավելու համար:

Թվային կրթությունը նոր հնարավորություններ է ստեղծում ուսուցման գործում, ի հայտ գալիս անհատականացված ուսուցման հնարավորություններ, համագործակցության նոր մոդելներ, և նորարարական, գրավիչ ուսուցման ռազմավարությունների շրջանակն ընդլայնվում է: Բայց բացի կրթության մեջ ժամանակակից տեխնոլոգիաների ակնհայտ առավելություններից, կան նաև թերություններ՝ «որոգայթներ», որոնց բախվում են ուսուցիչները դրանք կիրառելիս:

Ցանկացած տեխնոլոգիայի սխալ կիրառությունը բերում է հակառակ ազդեցություն:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Հետազոտության նպատակն է.

1. Պարզել կրթության տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառման դիդակտիկ հիմքերը սովորողների ուսումնական գործընթացում:
2. Առաջարկել ուսուցման ընթացքում թվային սարքերի նպատակային օգտագործման ուղիներ:

Հետազոտության նպատակին համապատասխան դրվել են հետևյալ խնդիրները.

1. Բացահայտել թվային տեխնոլոգիաների դրական և բացասական կողմերը:
2. Ուսումնասիրել ուսումնական գործընթացում թվային սարքերի նպատակային կիրառման հնարավորությունները:
3. Ուսումնասիրել թվային սարքերի անընդհատ կիրառման ազդեցությունը հոգեկան և ֆիզիկական առողջության վրա:

ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ԴՐԱԿԱՆ ԿՈՂՄԵՐԸ

1. Տեխնոլոգիան թույլ է տալիս ավելի շատ մեթոդներ և հնարներ կիրառել ուսումնառության ընթացքում և արագ արդյունքներ հավաքագրել:

Ժամանակակից տեխնոլոգիաները թույլ են տալիս սովորողներին դառնալ ուսումնական գործընթացի ավելի ակտիվ մասնակից, իսկ ուսուցիչներին՝ ստեղծելու նոր մեթոդներ, մոտեցումներ, կրթության և ուսուցման մոդելներ: Օրինակ, ուսուցիչը կարող է առցանց հարցում անցկացնել դասախոսության ցանկացած փուլում՝ որոշելու ուսումնասիրվող նյութի յուրացման մակարդակը:

Ուսուցման գործընթացն ավելի դինամիկ է դառնում թվային դասագրքերի կիրառմամբ, երբ սովորողը կարող է օգտագործել համապատասխան նյութերի կամ ռեսուրսների հղումները: Երեխաները կարող են փնտրել տրված հարցերի պատասխանները, ձևավորել իրենց դիրքորոշումը և այնուհետև պաշտպանել այն:

Նախագծային գործունեությունը կազմակերպելու համար տեխնոլոգիական գործիքների օգտագործումը թույլ է տալիս մեզ հասնել ուսումնական արդյունքների զգալի փոփոխությունների: Ուսուցիչները հնարավորություն ունեն կիրառելու ուսումնական գործընթացի կազմակերպման նոր մոդելներ, օրինակ՝ «շրջված դասարան»:

21-րդ դարի այս կրթական տեխնոլոգիայում. Ուսուցիչը նախ հնարավորություն է տալիս սովորողներին ինքնուրույն ուսումնասիրել նոր նյութը տանը, ապա դասի ընթացքում կազմակերպում է այս նյութի գործնական ամրապնդումը:

2. Տեխնոլոգիան օգնում է ապահովել, որ սովորողները ակտիվորեն ներգրավված լինեն ուսումնական գործընթացում:

Առցանց հարցումը և թվային այլ գործիքներն օգնում են բոլոր սովորողներին ներգրավել ուսումնական գործընթացում, ներառյալ նրանց, ովքեր ամաչկոտ են, չեն վստահում իրենց կարողություններին և սովորաբար նախաձեռնողականություն չեն ցուցաբերում: Առցանց համակարգերը թույլ են տալիս պարբերաբար ստանալ հետադարձ կապ, ներառյալ սովորողների կարծիքը ուսումնական նյութերի և առաջադրանքների առկայության վերաբերյալ:

Տվյալների վերլուծությունը թույլ է տալիս ուսուցչին հեշտությամբ և արագ բացահայտել յուրաքանչյուր երեխայի դժվարությունները և ժամանակին օգնություն ցուցաբերել, բացահայտել ոլորտները, որտեղ սովորողները կարող են մրցել և, հետևաբար, հեշտությամբ հարմարեցնել յուրաքանչյուր աշակերտի կամ խմբային աշխատանքը:

Օրինակ, տեխնոլոգիան կարող է մեծապես բարձրացնել ակտիվ ուսուցման մեթոդի օգտագործման արդյունավետությունը, ինչպիսին է վիկտորինան: Դասի սկզբում ուսուցիչը կարող է տեխնիկական սարքերի միջոցով վիկտորինա անցկացնել և արագ գնահատել սովորողների մեկնարկային մակարդակը՝ ընդամենը մի քանի րոպե ծախսելով հավաստի տեղեկատվություն ստանալու և այն վերլուծելու վրա:

Այնուհետև ուսուցիչը կարող է ճշգրտումներ կատարել ուսումնական գործընթացի կազմակերպման մեջ՝ օբյեկտիվորեն հասկանալով, թե որտեղ պետք է ուղղել իրենց ջանքերը և ինչպես կազմակերպել սովորողների աշխատանքը: Դասի վերջում նույն վիկտորինայի անցկացումը կրկին թույլ կտա ձեզ հետադարձ կապ ստանալ նվազագույն ժամանակով և թույլ կտա սովորողներին գնահատել իրենց սովորածի արդյունքներն ու հաջողությունը:

3. Կան բազմաթիվ ռեսուրսներ, որոնք կօգնեն սովորողներին ներգրավվել արդյունավետ ուսումնական գործունեության մեջ:

Բջջային հարթակի հավելվածներում և էլեկտրոնային դասագրքերում գործիքների պակաս չկա, որոնք էականորեն փոխում են կրթական գործունեության կազմակերպումը: Որոշ տեխնոլոգիական սարքեր օգտագործում են տարբեր տեսակի խթաններ՝ օգնելու յուրացնել տեղեկատվությունը ուսուցման գործընթացում, օգտագործելով մրցակցային սցենարներ՝ բաշխելու միավորներ և պարգևներ՝ ուսումնական գործընթացն ավելի զվարճալի և գրավիչ դարձնելու համար: Նման տեխնիկական սարքերի օգտագործման կարևոր պայմանը ուսումնական նպատակների ձեռքբերումն է:

Որոշ շարժական հարթակներ և էլեկտրոնային դասագրքեր ներառում են դերային խաղեր, որոնցում սովորողներին հնարավորություն է տրվում ներկայացնել փաստեր և իրենց փաստարկները հօգուտ, օրինակ, պատմական դեմքերի կամ գիտական հասկացությունների: Բացի այդ, խաղային տեխնոլոգիաները նպաստում են կրթական գործընթացում առողջ մրցակցության ներդրմանը: Ժամանակակից ավտոմատացված ուսուցման համակարգերը կարող են մեծապես օգնել արդյունավետ ուսումնական գործունեության կազմակերպմանը և իսկապես գնահատել յուրաքանչյուր սովորողի ձեռքբերումները:

4. Տեխնոլոգիան կարող է օգնել մանկավարժներին ավտոմատացնել կամ պարզեցնել մի շարք հոգնեցուցիչ առաջադրանքներ:

Ավտոմատացումը կարող է պարզեցնել և նվազեցնել սովորական, բայց ժամանակատար առաջադրանքների վրա ծախսվող ժամանակը, ինչպիսիք են սովորողների հաճախելիությունը և կատարողականին հետևելը: Ժամանակակից տեխնոլոգիական գործիքները պարզեցնում են սովորողների համար անհատական առաջադրանքների համակարգումն ու ընտրությունը, օգնում են հետևել քննարկմանը նրանց մասնակցության ակտիվությանը և այլն:

Ժամանակակից տեխնոլոգիական գործիքների կարողությունը պատկերացնել ուսումնական նյութը, որը դժվար է ընկալել և հասկանալ, նվազեցնում է ուսուցչի ջանքերը և բացատրության վրա ծախսած ժամանակը: Օրինակ՝ ընդլայնված իրականության տեխնոլոգիան սովորողներին թույլ է տալիս ատոմներից բարդ քիմիական միացության մոլեկուլներ ստեղծել վիրտուալ միջավայրում՝ սեփական ձեռքերով:

Մարդկային զգայարանների վրա ազդելու միջոցով ստեղծված ներկայության ազդեցության շնորհիվ տեխնոլոգիան հնարավորություն է տալիս ավելի արդյունավետ կերպով ցուցադրել մոլեկուլի կամ նյութի ստեղծման գործընթացը, քան ցուցադրումը էկրանին կամ նկարը թղթի վրա:

5. Տեխնոլոգիան ապահովում է ակնթարթային հասանելիություն ձեզ անհրաժեշտ տեղեկատվությանը և զարգացնում է աղբյուրների հետ աշխատելու կարևոր հմտություններ:

Ուսումնական գործընթացի արժեքը մեծանում է, եթե դասագրքերի կամ ուսումնական նյութերի տեղեկատվությունը արագ թարմացվի և լրացվի, այդ թվում՝ հենց սովորողների կողմից: Ժամանակակից տեխնոլոգիաները ավելացնում են հաղորդակցությունը և ստեղծում ավելի արդյունավետ ուսումնական միջավայր: Աշակերտները, խմբերով միավորվելով համացանցում, կարող են տեղեկություններ փոխանակել, միասին աշխատել խմբային նախագծերի վրա և շփվել ուսուցչի հետ:

Բազմաթիվ անվճար ռեսուրսներ թույլ են տալիս արդյունավետորեն օգտագործել ոչ միայն մեդիա հնարավորությունները (երաժշտության, գրաֆիկայի և այլնի հետ աշխատելու), այլ նաև առաջադրանքների, ցանցային փոխգործակցության, ինքնակազմակերպման և այլ համակարգի էֆեկտների շուրջ համագործակցության հնարավորությունները:

Սովորողների աշխատանքը խմբում թույլ է տալիս կամրջել դասական և թվային մշակույթի միջև առկա բացը, քանի որ մշակութային հաստատությունները (գրադարաններ, թանգարաններ, ժամանակակից արվեստի կենտրոններ) տրամադրում են սկզբնական նյութեր (տեքստեր, նկարազարդումներ, երաժշտական ձայնագրություններ) հետագա

օգտագործման համար: Այս ռեսուրսները կարելի է օգտագործել նաև ծնողների կողմից՝ իրենց երեխաներին խաղեր, մուլտֆիլմեր և թվային պատմություններ ստեղծելու գործում:

6. Տեխնոլոգիա օգտագործել սովորելը կյանքի հմտություն է և գրագիտության կարևոր հմտություն:

Թվային գրագետ լինելն ավելին է, քան պարզապես «մեկ տեխնոլոգիական հմտություններ» ունենալը: Այսօր խոսքը թվային միջավայրի խորը ընկալման մասին է, որը հնարավորություն է տալիս ինտուիտիվ հարմարվել նոր համատեքստերին և բովանդակություն ստեղծել այլ սովորողների հետ:

Պրեզենտացիաների ստեղծում, ինտերնետում վստահելի աղբյուրներ գտնելու սովորում, առցանց վարվելակարգի պահպանում և այլն: Սրանք կյանքի հմտություններ են, որոնք սովորողները կարող են սովորել ուսուցման գործընթացում, և դրանք օգտակար կլինեն յուրաքանչյուր երեխայի ողջ կյանքի ընթացքում: Թվային գրագիտությունը կարող է օգնել կրթական կազմակերպություններին ոչ միայն բարելավել ուսուցման որակը, այլև թույլ տալ, որ ուսման արդյունքները միշտ լինեն համապատասխան:

ԹՎԱՅԻՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ ԿՈՂՄԵՐԸ

1. Տեխնոլոգիան կարող է շեղել ուսուցման գործընթացից:

Ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ գաջեթներն ու սմարթֆոնները դեռ շեղում են երեխաներին ուսումնական գործընթացից: Բայց ուսուցչի խնդիրն է հետաքրքիր դարձնել ուսումնական գործընթացը, եթե սովորողները շեղված են, ապա սա ուսուցչի խնդիրն է, այլ ոչ թե տեխնոլոգիայի և սարքերի:

Այսօր հրատապ խնդիր է կրթական գործընթացի բոլոր մասնակիցների նկատմամբ մշակույթ և հարգանք ստեղծելը: Գաջեթների օգտագործումը սահմանափակելով, այնուամենայնիվ որոշեք կոնկրետ առաջադրանքներ, նախագծեր, դրանով կխնայեք ժամանակը, եթե խելամտորեն կիրառեք տեխնոլոգիայի հնարավորությունները դասարանում:

2. Տեխնոլոգիան կարող է բացասաբար ազդել սովորողների հաղորդակցման հմտությունների և սոցիալական փոխազդեցության զարգացման վրա:

Շատ ուսուցիչներ չեն սիրում գաջեթներ, քանի որ նրանց աշակերտների իրական կյանքում շփվելու ունակությունը նվազում է: Այնուամենայնիվ, եթե դուք ստեղծեք գործողություններ, որոնք թույլ են տալիս օգտագործել տեխնոլոգիական գործիքներ, բանավոր ներկայացումներ և խմբային համագործակցություն, երեխաները ակտիվորեն կշփվեն նաև միմյանց հետ:

Տեխնոլոգիան գործիք է, որը կարող է զգալիորեն բարելավել ուսումնական գործընթացի որակը, բայց դա ինքնանպատակ չէ: Ժամանակակից ուսուցիչը պետք է կարողանա այն գրագետ օգտագործել, վերահսկողության տակ պահել և իմանա առավելությունները:

3. Տեխնոլոգիաները կարող են առաջացնել խաբեություն և խուսափել առաջադրանքներից:

Սովորողները միշտ գտել են առաջադրանքները կատարելուց խուսափելու ուղիները, իսկ թվային տեխնոլոգիաները դա էլ ավելի կիեշտացնեն՝ սկսած ուրիշի աշխատանքը պատճենելուց և օգտագործելուց մինչև ինտերնետում պատրաստի շարադրություն կամ ներկայացում գնելը: Ուսուցիչը միշտ կարող է առաջադրանքները և թեստերն այնպես կառուցվածքավորել, որ նվազագույնի հասցնի ռիսկերը:

Օրինակ, եթե կառավարման իրադարձությունը բաց է, այսինքն. հնարավորություն ընձեռի օգտագործել տեխնոլոգիան փաստացի տեղեկատվություն փնտրելու համար և հիմնական շեշտը դնել դրա օգտագործման հետ կապված խնդրի լուծման վրա, այնուհետև ուսուցիչը ոչ միայն կկարողանա ստուգել սովորողների՝ ուսումնասիրված նյութի ըմբռնումը, այլև նրանց հետ աշխատելու հմտությունները: Ծրագրային ապահովման արտադրանքների մի ամբողջ շարք թույլ է տալիս յուրաքանչյուր սովորողի համար ընտրել անհատական առաջադրանքներ, որոնք ականա ուղղում են նրա ուշադրությունը աշխատանքի վրա:

4. Սովորողները հավասարապես հասանելի չեն տեխնոլոգիական ռեսուրսներին:

Ոչ բոլոր սովորողները կարող են իրենց թույլ տալ պլանշետ, նոութբուք, սմարթֆոն կամ նույնիսկ մշտական ինտերնետ հասանելիություն: Նրանց կարող են տրվել հանձնարարություններ, որոնք թույլ են տալիս նրանց աշխատել խմբում և կիսել ռեսուրսները, ինչպես նաև խրախուսվել օգտվել գրադարաններից կամ այլ կազմակերպություններից, որտեղ նրանք կարող են մուտք գործել տեխնոլոգիա:

Տեխնոլոգիան պետք չէ դարձնել ուսուցման գործընթացի հմքը կամ խոչընդոտը: Այն պետք է ներառել ամբողջական կրթական համակարգում:

5. Ինտերնետային աղբյուրների որակը շատ կասկածելի է:

Համացանցը բարիք է և չարիք: Ձեր աշակերտները կշահեն որակյալ տեղեկատվության աղբյուրները անվստահելիներից տարբերելու կարողությունից: Կրթական կազմակերպություններում դուք կարող եք ստեղծել էլեկտրոնային կրթական ռեսուրսների

ցանկ, տեղեկատվություն, որից սովորողները կարող են վստահել, օգտագործել, պատճենել և հարմարեցնել:

Ուսուցիչները կարող են օգտվել անվճար հասանելի կրթական ռեսուրսներից: Սովորաբար, նման ռեսուրսները դասակարգվում են բաժինների՝ համաձայն հանրակրթության հիմնական առարկաների կամ լրացուցիչ կրթության ոլորտների: Դրանք պարունակում են ուսումնական և տեղեկատու նյութեր: սովորողները նույնպես կարող են օգտվել այս ռեսուրսներից:

Էլեկտրոնային թեստերը, ինտերակտիվ մոդելները, գունագեղ նկարազարդումները, պատրաստի մշակումները, սիմուլյատորները և ռեսուրսների բաժիններում պարունակվող այլ ուսումնական և մեթոդական նյութերը կօգնեն ուսուցիչներին պատրաստել և անցկացնել հետաքրքիր, կրթական, աշխույժ դասեր, իսկ սովորողներին կտան ամբողջական տնային առաջադրանքներ, հետազոտական նախագծեր, ինքնուրույն աշխատանքներ:

ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԸ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Հասկանալի է, որ առավելությունները գերազանցում են թերություններին, բայց կրթության մեջ տեխնոլոգիաների ներդրման բանալին միշտ որոշվելու է ուսուցիչ-աշակերտ հարաբերություններով, քանի որ հենց այնտեղ է կրթությունը տեղի ունենում:

Տեխնոլոգիան կարող է լինել շատ հզոր գործիք, բայց դա պարզապես գործիք է: Տեխնոլոգիան չի պատրաստվում փոխարինել ուսուցչին, այլ գաղափարը ուսուցման միջավայր ստեղծելն է, որը թույլ կտա ուսումնական գործընթացի կազմակերպումը մեկ անձի ցուցադրությունից անցնելու համագործակցության և արդյունավետ ուսումնական գործունեության:

Այսօր մենք կրթության մեջ տեխնոլոգիաների ներդրման այնպիսի փուլում ենք, որ իրականացման գործընթացը կարող է հիասթափեցնող, զայրացնող և ժամանակատար լինել ոմանց համար, բայց, ի վերջո, տեխնոլոգիան կարող է «դռներ բացել» նոր փորձառությունների, հայտնագործությունների համար:

Այն կարող է դառնալ սովորողների և մանկավարժների միջև համագործակցության նոր աստիճան:

ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՈՎՈՐՈՂԻ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԵՎ ՀՈԳԵԿԱՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅԱՆ ՎՐԱ

Հետազոտական աշխատանքի ընթացքում կատարված ուսումնասիրության արդյունքում պարզեցինք, որ եթե համեմատենք մի քանի տասնամյակ առաջվա տեղեկատվությունը կլանելու երեխաների ունակությունը և ներկայիս սերունդը, ապա հին ժամանակաշրջանի երեխաները առավելություն կունենան:

Խոսքը մոտիվացիայի մասին չէ, թեև այս բաղադրիչը չի կարելի բացառել ինտելեկտի անկման գործոնների ցանկից: Տեխնոլոգիաների արդյունավետ ինտեգրումը ուսումնական հաստատություններում սկսվել է երեք տասնամյակ առաջ:

Գտնվեցին նորարարներ, ովքեր պատրաստ էին իրենց ողջ էներգիան նվիրել դրան և նպաստել փոփոխություններին: Տեխնիկական աջակցությունը խառն է: Հասկանալի էր նաև ուսուցչական կազմի տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների նկատմամբ բացասական վերաբերմունքը: Ամենախոր համոզմունքներն ու սովորությունները վերանայելը հեշտ գործ չէ:

Հիմա համակարգիչը ամուր հաստատել է իր դիրքը տարբեր ոլորտներում: Սկսվել է տեխնոլոգիայի զանգվածային կիրառումը: Նկատելի է, որ երեխայի սոցիալականացումը նկատելիորեն վատթարանում է:

Շատ ծնողներ գործնականում տեղյակ չեն այն անխուսափելի փոփոխությունների մասին, որոնք տեղի կունենան երեխայի մտածելակերպում, երբ նրանք համակարգչով աշխատելու փորձ ձեռք բերեն:

Այսօր մենք ունենք.

Երեխաների զվարճանքը դառնում է ախտաբանական կախվածություն խաղերից և ինտերնետից:

Համակարգչային խաղը երեխային տալիս է ինքնասիրության չափազանցված զգացում կամ «հարթեցնում» ձախողումները:

Կեղծ բավարարվածության զգացումը խրախուսում է էժան հաջողությունը և կարող է մարդուն դեպրեսիայի վտանգի ենթարկել, երբ բախվում են առաջին անհաջողության կամ դժվարության, կամ երբ բախվում են կյանքի լուրջ խնդիրների:

Պարզվում է, որ «կոճակով կրթությունը» այնքան էլ արդյունավետ չէ: Համակարգչից օգտվելու հետ կապված ռիսկերը թերագնահատվում են՝ տեխնիկական ընկերոջ նկատմամբ դրական վերաբերմունքի պատճառով:

Սովորողները հիշողության, կենտրոնացման, դեպրեսիայի, ապատիկ կամ շեղված վարքի խանգարումները հանդիսանում են ինքնակրթության և ժամանակակից տեղեկատվական միջավայրում աշխատելու պատրաստակամության զարգացմանն ուղղված գործունեության բացասական հետևանքները:

Երիտասարդ օգտատերերի նենգ թրթռացող ուշադրությունը խթանում է տեղեկատվության նկատմամբ անլուրջ վերաբերմունքը: «Google-ի էֆեկտով» տառապող սովորողները կարծում են, որ իրենց գիտելիքը պետք չէ, քանի որ ցանկացած տեղեկություն ընդամենը մեկ սեղմումով է հեռու: Միևնույն ժամանակ, նույնիսկ նրանք, ովքեր չեն կիսում այս համոզմունքը, ենթակա են հիվանդության՝ ուղեղը պարզապես հրաժարվում է հիշել տեղեկատվությունը, անկախ մարդու կամքից:

Համակարգչային հմտությունները հիմնականում ձեռք են բերվում ինտուիտիվ մակարդակի շարժիչ հմտությունների միջոցով: Սովորած տեխնոլոգիաները արագ «լվանում» են ուղեղից: Տեղեկատվություն պահելու կարիք չկա:

Ժամանակակից երեխաները իրենց ողջ կյանքի ընթացքում կկանգնեն ավանդական արժեքային համակարգերի հետ կապված մարտահրավերների հետ, որոնք դուրս կգան էլեկտրոնային բարեկամությունից: Կիբերտարածությունից դուրս մարդու հուզական խոցելիությունը կարող է թուլանալ:

Շատ օգտատերերի սոցիալական կյանքն ու ուսումնասիրություններն արդեն տուժում են վիրտուալ իրականության մեջ ժամեր շարունակ անցկացնելու արդյունքում: Ընկերների և հարազատների հետ կապի կորուստը, մոլուցքային կարիքի «ախտանիշերը», սոցիալական

հարաբերություններում առկա խնդիրները աճող մարդու՝ համակարգչի հետ երկարատև փոխգործակցության արդյունք են:

Աշխարհի էգոցենտրիկ պատկերի սերմանումը և ուսուցման ամբողջական անհատականացումը հանգեցնում են բանավոր հաղորդակցության սահմանափակմանը, ցանցային տեխնոլոգիաների միջոցով տեղեկատվություն փոխանցելիս անմիջական միջանձնային շփման բացակայությանը և նվազեցնում կոլեկտիվ կրթական և սոցիալական ուղղվածություն ունեցող գործունեության հնարավորությունը:

«Էլեկտրոնային մանկություն» սոցիալական փորձը մեծ ազդեցություն է թողնում առավել խոցելի, հոգեբանական կախվածության հակվածների վրա:

Հիպերակտիվ ադրենալինի արձագանքը, որն ուղեկցում է համակարգչային խաղերին, ուղեղը սովորեցնում է հուզմունքների անհրաժեշտությանը: Ձեռք բերված հույզերը և թուլացած ճանաչողական գործառույթները բանավոր տեղեկատվության մուտքագրումը դարձնում են ավելի քիչ գրավիչ, քան արագ փոփոխվող տեսողական խթանները: Մարդկության տպագիր ֆոնդը մեծամասնության համար անհասանելի է դառնում կրթության մուլտիմեդիա մոտեցմամբ:

Համակարգչային ավելորդ գրգռման պատճառով էներգիայի ներուժի սպառումը շատ սովորողների մոտ հանգեցնում է քրոնիկական հոգնածության:

Պլանշետների և սմարթֆոնների ժամանակակից էկրանները չափազանց լավ են նմանակում շրջապատող իրականությանը, ինչը ապակողմնորոշում է ուղեղը: Ըստ այդմ, որքան բարձր է նկարի որակը, այնքան մեծ է կիրբերհիվանդության առաջացման հավանականությունը:

Ամենաշատ տարածված ախտաբանությունը ակնաբուժականն է, աչքերի հիվանդությունները իջեցրել են իրենց տարիքային շեմը:¹

Մարմնի ամենախոցելի համակարգերից մեկը նյարդային համակարգն է, այն դժվարությամբ է տանում այդքան մեծ էմոցիոնալ լարվածությունը:

---

¹ <https://www.aao.org/eye-health/tips-prevention/digital-devices-your-eyes>

Այսպիսով, մանկության տարիներին երեխան մեծապես տառապում է համակարգչով աշխատելիս, բայց բացասական դրսևորումները անմիջապես չեն առաջանում, ուստի հետևանքներին հաճախ ուշադրություն չեն դարձնում:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Համընդհանուր ուսուցման գործունեության և կարողությունների բովանդակության փոխկապակցումը կրթական գործընթացում S<S գործնական կիրառման հետ ցույց տվեց, որ ամենաբարդ արդյունքները ներառում են.

- սովորողների քննադատական վերաբերմունքի ձևավորում տարբեր աղբյուրներից ստացված տեղեկատվության նկատմամբ.

- տեղեկատվության ստեղծման, օգտագործման, մշակման և փոխանցման ոլորտում իրավական մշակույթի կրթություն.

- առողջ և անվտանգ ապրելակերպի կրթություն՝ տեղեկատվական հասարակության զարգացման ռիսկերի համատեքստում.

- կարգավորող համընդհանուր կրթական գործունեության մշակում՝ հիմնված էլեկտրոնային ձևով ներկայացված կրթական գործունեության արդյունքների օգտագործման վրա.

- սովորողների նախագծային և հետազոտական կարողությունների զարգացում:

Քաղաքակրթության արագ տեխնոլոգիական զարգացումը տեղեկատվական ռեսուրսների օգտագործողներին տարել է ֆանատիկ մոլության՝ համակարգչային խաղեր, երկարաժամկետ հաղորդակցություն սոցիալական ցանցերում և կիբերտարածությունում:

Տեխնոկրատական զարգացումից հրաժարվելը նույնն է, ինչ հետ գնալը: Ժամանակակից տեխնոլոգիաների գրավչությունը արդեն տվել է այդ պատասխանը: Հետևաբար, մարդկության կողմից ստեղծված տվյալ պարամետրերով արհեստական աշխարհը պետք է խելամտորեն օգտագործվի կարիքներին համապատասխան և ոչ մի դեպքում չխանգարի հորբիի և համակարգչի նկատմամբ անհիմն անվերահսկելի վերաբերմունքի հետևանքով առաջացած հիվանդություններին:

Իսկ երիտասարդ տարիքում ճանաչողական գործունեությունը չի կարող փոխարինվել էլեկտրոնային աշխարհի վիրտուալ իրականությամբ:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Гладышева, Е. Н. Негативное влияние компьютерных технологий /
2. Е. Н. Гладышева. — Текст : непосредственный // Аспекты и тенденции педагогической науки : материалы II Междунар. науч. конф. (г. Санкт-Петербург, июль 2017 г.). — С. 99-106.
3. Գ Թովմասյան «ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՑԱՆՑԵՐԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՀ-ՈՒՄ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ԿՅԱՆՔԻ ԵՎ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ՎՐԱ», Բանբեր -01-2022
4. URL: <https://moluch.ru/conf/ped/>